

DELAVSKA POLITIKA

GLASILO SOCIALISTIČNE STRANKE JUGOSLAVIJE.

Št. 92.

Sreda 16. novembra 1927.

Leto II.

Pred skupščino Delavske zbornice.

Delavske zbornice niso nikake institucije za pomirjenje razrednih nasprotstev med Delom in Kapitalom, temveč so ustanove, ki naj uveljavljajo delavske interese v državi. Naš klub je v tem smislu v Delavski zbornici dosledno postopal. Delavska zbornica je z največjo stvarnostjo uveljavljala vsakokratne interese celokupnega delavstva in posameznih strok. Pod našim vodstvom je Delavska zbornica postala najmočnejše oporišče delavskim strokovnim in kulturnim organizacijam.

Dekalistična »Enotnost« skuša to dejstvo utajiti, čeprav ve, da je delavstvo že dovolj informirano o dosedanem delu zbornice. Tisoči delavcev, za katere je zbornica dosegla to ali ono, vedo ceniti to delo vse drugače nego »Enotnost«. Zato na »Enotnostine« izpade ne bomo niti odgovarjali. Toliko je naših 29 zastopnikov v slovenski Delavski zbornici pač storilo za delavstvo, kolikor onih bivših 59 komunističnih poslancev v parlamentu, ki so izzvali mesto reakcije proti buržuaziji, reakcijo proti delavstvu, ki jo bomo še dolgo občutili. Isto, kar so dosegli v parlamentu, bi dosegli tudi z Del. zbornico, ako bi bili v njej: izzvali bi le njen razpust in s tem pogin zadnje delavske avtonomne, po državi priznane institucije. Klerikalci so grozili z razpustom zbornice in bi jo razpustili z istim cinizmom, kakor so se polastili bolniške blagajne. Toda naš klub je to njihovo nakano preprečil ne s kakim kompromisom, temveč s svojim vzornim delom, kateremu so izrekli svoje priznanje tudi kapitalistični nasprotniki. Mi smo z manjšimi sredstvi tekom dveh let napravili v zbornici več kakor vsa dosedanja ministristva za socialno politiko. Če bi dekalisti bili prijatelji delavstva, bi morali izreči svoje priznanje celemu marksističnemu klubu in zborničnim uradnikom, ss. Uratniku, Štuklju, Tokanu in Kopaču.

Naše delo v zbornici se izkaže še mogočnejše, ako pomislimo, kako razpoloženje je danes proti delavstvu v vladi in med kapitalisti. Ti dovoljujejo delavcu le to, da mirno gleda vso vnebovpijočnost razmer.

Mi in Delavska zbornica pa zahtevamo, da

delavci soodločujejo

v državi.

Delavci in nameščenci zahtevajo v vseh vprašanjih, ki posredno ali neposredno zadevajo njihove interese,

toliko pravice, kolikor znašajo njihov delež za vzdrževanje našega narodnega gospodarstva.

Ta zahteva se pa seveda po sami Delavski zbornici ne da uresničiti. Zato je potreben razmah razrednih delavskih organizacij, ki naj priboré proletariatu potrebno politično moč v državi.

V nedeljo bo zborovala glavna skupščina Delavske zbornice v Mariboru, trdnjavi socializma na Slovenskem. S tem bo zadobila skupščina poseben pomen. Ta pomen bodo jasno in odločno povdarile naše organizacije, ki sklicujejo na soboto zvečer veliko zborovanje zaupnikov, kjer se bodo predstavili mariborskemu delavstvu sodruzi glavnih slovenskih industrijskih centrov. Kakor čujemo, sklicujejo ob istem času shod tudi klerikalci. Ne vemo, kako se bodo predstavili mariborskemu delavstvu; vsekakor bo težka predla njihov »socialisti«, ko delavci na svojih ramenih občutijo vso nesocialnost klero-radikalnega režima.

Klerikalci imajo danes v rokah ministrstvo za socialno politiko, trgovsko, industrijsko in obrtno zbornico ter komisarijat nad bolniškimi blagajnami. Imajo torej vso moč, da lahko pokažejo z dejanjem, ali so prijatelji Delavske zbornice ali ne. S shodi nas ne bodo prevarali. Če so z Delavsko zbornico in če so res za njene težnje, naj njihova vlada izvede vsaj sledeče zahteve Delavskih zbornic:

uvvedbo starostnega zavarovanja; pravično ureditev zavarovanja delavcev bratovskih skladnic; zavarovanje brezposelnih; pravilnik za volitve obratnih zaupnikov; zaščito izseljencev
in vseh drugih socialnih določb, predvidenih v raznih zakonih.

Konvencija med Francijo in Jugoslavijo.

Francoski listi se bahajo, da je s pogodbo z Jugoslavijo sklenjena veriga mednarodnih pogodb, tako da Francija lahko nudi vsem državam v Evropi svojo prijateljsko roko. Tako se tolažimo tudi pri nas. Toda, če vse zveze med državami objektivno motrimo, se moramo vprašati: Zakaj toliko teh zvez in pogodb, ki se nanašajo skoro vse več ali manj na skupno intervencijo v slučaju mednarodnih konfliktov ali v konfliktih med posameznimi državami. Ali niso te pogodbe ustvarjanje gospodarsko-političnih antant, ki z novimi pogodbami ustvarjajo predvojno razmerje med grupami držav, katere morajo prej ali slej dovesti še do bolj krvavih stresljajev kakor je bila svetovna vojna.

Že nedavno smo opozorili, da snujejo Anglija, Francija in Španija v Evropi reakcionarno zvezo, ki bi imela namen čuvati najbrže kolo-

nialne interese teh držav. Angleški politiki pa poleg tega prav odločno zagovarjajo razorožitev, ker jim grozi nevarnost, da se bodo angleške kolonije hotele otresti gospodstva, pri čemer jih bodo podpirale razne velike kapitalistične države. Toda oborožujejo se vse države naprej, tako Anglija, Francija, Zedinjene države, Japonska, Rusija itd. Vse to kaže, da med močnimi kapitalističnimi državami ni zaupanja in da so medsebojne razmere prav tako napete, če ne bolj, kakor so bile pred letom 1914. V Ženevi imajo sicer Zvezo narodov, v kateri so pa veljavni le soglasni sklepi, tako da tudi ta ne prihaja več v poštev kakor toliko, da poizkuša z blagohotno intervencijo poravnati spore, če se pa ta ne posreči, tedaj smejo države reševati svoje spore po svoji uvidevnosti.

Taka posredovanja Zveze narodov utegnejo imeti uspeh pri manj-

ših državah, ki ne morejo uveljaviti svojih zahtev s silo. Pri velikih državah, ki so si sveste svoje moči, pa posredovanje ne zaleže in si te že danes ne dajo ničesar diktirati. Zedinjene države so danes najbogatejša država in ravno ta država se najodločneje upira razorožitvi in celo drugim vplivom Zveze narodov. Že dve leti se pripravajo v Zvezi narodov o problemu razorožitve držav, ali prepričani le ta uspeh, da so vse zmogovite države že zopet oborožene čez glavo.

Mednarodne pogodbe so potrebne in bile dobre, če bi tvorile absolutno podlago za preprečevanje konfliktov med državami. Tako dobre pogodbe bomo pa imeli šele takrat, ko bodo sedeli v Zvezi narodov delavski zastopniki držav, dočim sede danes skoro izključno zastopniki konkurenčnega velikega kapitala.

Pogodba med Francijo in Jugoslavijo ima dvojen namen. Prvi je ta, da si Francija zagotovi tudi politični vpliv na Balkanu, ker gospodarskega že ima; drugi pa, da parira Mussolinijeve grožnje proti Franciji.

Resnica je, da je trenutno mirovno stanje nekoliko bolj ustaljeno

s takimi pogodbami, zlasti z ozirom na Italijo, ki neprestano rožlja s sabljo. Ali trdnejše jamstvo to ni, ker se tiče samo ožje, v kapitalističnem svetu manj pomembne Evrope, ki pa utegne postati vojno pogorišče zlasti takrat, če nastane vojni konflikt med velekapitalističnimi državami za kolonije, za svetovni trg.

Med vojno se je kapitalizem pregrupiral, koncentriral se je in z njim hodi isto pot tudi imperializem kot simbol kapitalizma.

Mi teh pogodb ne presojamo preveč optimistično. Dejanski je obstojala pogodba med Francijo in Jugoslavijo že doslej, sedaj se je le podpis pogodbe serviral javnosti kot politični bonbonček.

Naša zahteva je, da se med vsemi narodi sklenejo pogodbe, tudi z Rusijo kot slovansko državo. Predpogoj pa je, da so pogodbe iskrene, ki jamčijo za mir človeštvu, ne pa take, ki služijo imperialističnemu kapitalizmu.

Pravi mir med narodi bo nastal šele takrat, ko bodo mednarodne pogodbe služile vsemu človeštvu.

Za zaščito stanovanjskih najemnikov.

Govor delavskega poslanca s. Petejana v Narodni skupščini.

Dr. Gosar s. 1. majem definitivno odpravlja stanovanjsko zaščito. — Kleroradikalna vlada s hišnimi posestniki. — Gosarjev zakon je injekcija bolniku, ki čaka na smrt.

(Konec.)

Je pa še nekaj drugega, kar jasno kaže tendenco, ki sem jo prej omenil. Gospod ministar za socialno politiko sicer pravi, da ne bo tako hudo. § 3 pravi, da se stanovanja, ki so bila omejena po stanovanjskem zakonu od 15. maja 1925, oz. od 23. oktobra 1926, morejo v času od 1. novembra 1927 pa do 1. maja 1928 vsak čas odpovedati in svobodno dajati najemnikom, ki že stanujejo v takih stanovanjih. Logično je, da najemnik — če bo odpovedano 20 ali 30 odstotkov stanovanj — ne bo mogle dobiti stanovanja drugje in bo moral plačati za eno četrtno povišano stanarino. (Minister za socialno politiko dr. Gosar: Gospod Petejan, saj ni treba da se preseli, samo da dobi stanovanje.) Zakon pravi jasno, da se stanarina more povišati za eno četrtno. Gotovo se ne more seliti, ako se nima kam in mora logično plačati povišano stanarino.

Druga stvar naše razprave je z stališča vlade v tem, da gospodje verujejo, da hišni posestniki po osvobojenju ne bodo izrabljali obstoječih razmer in da ne bodo pretirano poviševali stanarin. To je za me zelo važno, ker se mi zdi težko, dobiti hišne posestnike, ki bodo imeli toliko socialnega čustva in vesti, da ne bodo poviševali stanarin po svoji milji volji. Tisti, ki veruje na socialna čustva in vest hišnih posestnikov, se po mojem mnenju vara.

Kadarkoli se je sprejel kak stanovanjski zakon in so se čitale resolucije s kongresov hišnih posestnikov, ki so na zunaj pritiskali na svoje člane, da naj ne izrabijo vseh pozicij, ki jim jih zakon dovoljuje, smo vselej videli, da se teh sklepov ni držal niti najmanjši procent posestnikov, ampak da so vsi izrabili možnost, da povišajo stanarino do one stopnje, ki

je bila sploh mogoča in celo preko stopnje, določene v zakonu. V dokaz tega naj služi to, da so že sedaj, ko sedanji zakon še ni stopil iz veljave in ki je dal hišnim posestnikom, nekoliko možnosti odpovedati stanovanje in povišati stanarino, so ti

posestniki odpovedali nešteto stanovanj.

Če pa že stanovanja niso mogli odpovedati, so pa najemniku rekli: Ako do 1. novembra nočes pristati na povišano stanarino, ti je od 1. novembra stanovanje odpovedano. In najemnik je bil prisiljen pristati na povišanje stanarine, ker stanovanja drugod ni mogel dobiti.

Gospodje! Številke, ki jih imam tukaj in ki se nanašajo na Maribor in ki — hotel bi, da se motim — tudi v drugih mestih niso nič bolje, nam jasno kažejo, da se je

stanarina že sedaj povišala za najmanj 100 odstotkov.

Ne bom Vam tukaj bral teh števil, toda so na razpolago vsakemu, ki ne veruje, da znaša povišanje stanarine najmanj 100 odstotkov.

Sedaj pa nastane drugo vprašanje, ki je za me, ki zastopam del naroda, ki živi samo od zaslužka svojih rok, od svojih dnin, zelo važno. Povedal bom, da boste videli, da bi tega, da se sprejme princip popolne svobode, nihče tako rad ne pozdravil, kakor delavec. Kajti ravno delavski sloji stoje na stališču popolne svobode vsakega državljanca. Ne morem pa sprejeti principa popolne svobode za hišne posestnike, dokler ni ta princip uveljavljen tudi za vse druge državljanca. Hišni posestniki bodo imeli po 1. maju 1928 popolno svobodo, oni bodo lahko svoje hiše izrabljali, kakor bodo sami hoteli in poviševali stanarino do mile višine. Na drugi strani se pa morate vprašati, kako in

GRAJSKI KINO

na kateri način naj ugone temu najemniki,

uradniki in drugi, ki danes nimajo svobode, da bi za svoje delo zahtevali in dobili plačilo,

ki bi bilo zadostno, da ugone željam hišnih posestnikov, ne da bi pri tem s svojimi družinami stradali.

Gospodje, statistika nam kaže, da je **konsumna moč našega delavskega ljudstva danes mnogo nižja**

od one iz leta 1914. Dovolite, da Vam to statistiko dokažem in za to sem vzela za primer provinco, ki je v naši državi najbogatija in v kateri socialni odnošji niso bili slabi že pred vojno, pa tudi danes niso baš nepovoljni, to je Vojvodina. Leta 1914 je tam kvalificirani in nekvalificirani delavec plačal povprečno od svojega zaslužka okrog 9 odstotkov za stanarino. Danes, ko je še stanovanjski zakon v veljavi in so najemnine omejena, plača tam

16 odstotkov svojega zaslužka.

Delavec v Vojvodini in tudi drugod **zasluži danes za 47 odstotkov manj, kakor pa je zaslužil leta 1914, a plačal je prej za stanovanje 9 odstotkov svojega zaslužka, danes pa mora plačati 16 odstotkov in to kljub temu, da znaša njegov dohodek, kakor sem ravnokar omenil, 47 odstotkov manj.** Pri tem je treba vpoštevati tudi dejstvo, da delavec ne računa v zlati pariteti, on ne računa v valuti, ki je bila v veljavi 1914. On računa samo s tem, kaj je mogel takrat kupiti za svoj zaslužek in s tem, kaj more kupiti danes. To je velika razlika. Za tisto, kar je leta 1914 kupil za 79 Din, mora danes plačati 1720 Din. Kupna moč njegovega zaslužka znaša danes za celih 800 Din manj, kakor pa leta 1914.

To je tudi eden izmed razlogov, da se delavski razred ne more strinjati s predlogom vlade, da se zakon o stanovanjski zaščiti ukine s 1. majem 1928, temveč da zahteva **podaljšanje za toliko časa, da se stanovanjska kriza reši tako, da bodo delavci lahko dobili stanovanja, ki bodo odgovarjala njihovemu stališču in njihovim dohodkom.** Gospodje, vse

Evropa v plamenu!

resolucije, ki so jih sklenila društva stanovanjskih najemnikov ne samo v Sloveniji, marveč tudi v Beogradu, Zagrebu itd., gredo za tem, da se fiksira zaščita najemnikov in podaljša najmanj do leta 1930, ker bo v tem času, to je v dobrih 2 letih imela vlada, občine ter naši pridobitni krogi možnost, sezidati toliko stanovanj, da bodo do gotove meje zadostovala stanovanjskim potrebam.

Gospodje! Kadarkoli se hišni posestniki pritožujejo in protestirajo, zastopajo vedno samo kapitalistično stališče. Vidijo samo svoje osebne in stanovske interese, ne ozirajo se pa prav nič na one revne sloje, ki ne morejo plačati in ki baš radi tega ne morejo dobiti stanovanj, ki bi odgovarjala njihovim potrebam in njihovim dohodkom. Izgovarjajo se vedno, da jim Ustava zajamčuje privatno svojino in jim daje pravico, da to svojino izrabljajo popolnoma svobodno, kakor ji sami hočejo. Gospodje, ne trdim, da je v temu vprašanju vse polno zlorab in da je marsikateri hišni posestnik žrtev tega sistema. Vidimo pa še neko drugo dejstvo, ki je nastalo po prevratu, zlasti v naši prestolici, pa tudi v drugih mestih, da so postali hišni posestniki tudi ljudje, ki pred vojno niso imeli niti pare premoženja, ki so pa po polomu pokupili hiše za male novce in tako postali danes bogataši in kapitalisti. **Vprašam Vas, gospodje, ali je Ustava tukaj zato, da ščiti plačkanje, ali je pravica privatne lastnine tukaj zato, da dopušča uničevanje našega delovnega naroda in upropačenje zdravja našega delavskega ljudstva?**

Izjavljam, da bom glasoval proti zakonskem projektu, ki ga je vlada predložila, ne iz političnih razlogov, to povdarjam ponovno, kajti ako bi zakon odgovarjal mojim intencijam, ki so identične z onimi moje stranke, bi brez ozira na katerokoli stranko zanj glasoval zato, ker je v interesu celokupnosti. Ker pa je tendenca predloženega zakonskega načrta očitno ta, da odpravi zaščito onih, ki so je potrebni, zato hočem glasovati proti njemu in bom glasoval za predlog, ki ga vsebuje oddvojeno miselnje manjšine. (Živahno odobravanje in ploskanje na levici.)

Evropa v plamenu!

in kdaj bo uvedel obvezno zavarovanje za brezposelne v smislu § 2 zakona o zavarovanju delavcev z dne 30. maja 1922.

G. minister Gosar je na interpelacijo s. Petejana izjavil, da je glede prvega vprašanja pravilnik že izdelal in ga bo takoj predložil ministrskemu svetu na odobrenje, takoj nato pa finančnemu odboru v končno odobritev. Na drugo vprašanje je pa odgovoril, **da o obveznem zavarovanju za brezposelne ni misliti, ker naše državno gospodarstvo ne zmoglo novih žrtev za socialna bremena.** G. minister je te svoje izjave utemeljeval na dolgo in z ne preveč prepričevalnimi dokazi; poznalo se mu je, da govori v imenu kapitalistične in reakcionarne vladne večine.

Za ministrom je govoril s. Petejan, kateri je v dolgem in dokumentiranem govoru utemeljil svojo interpelacijo ter obenem izpodbijal izjave g. ministra Gosarja.

Že med govorom s. Petejana je prišlo do burnega prerekanja med njim in S. Radičem.

Za s. Petejanom je nastopil Radič, ki je ves svoj govor porabil za to, da je na najgrši in demagoški način napadal socialistično stranko in delavsko zavarovanje, ker morajo po njegove mnenju vse prispevke za socialno zavarovanje delavcev plačati kmetje. Na to je takoj reagiral s. Petejan, ki je dobil besedo za stvarni popravek.

Za Radičem so govorili še trije njegovi poslanci v istem smislu. Samostojni demokrati so, kakor navadno ob takih prilikah, ostali pasivni, da se ne zamerijo ne kapitalistom, ne delavcem. — Po končani debati se je vršilo glasovanje o vladnem predlogu, pri katerem je vlada dobila dvakrat nezaupnico in šele v tretjič se ji je posrečilo dobiti večino za svoj predlog.

Ta debata je jasno pokazala dvoje: Prvič, kako hinavsko vlogo

Evropa v plamenu!

igrajo klerikalci z delavskimi vprašanji, kadar so na vladi; drugič, da so vse meščanske stranke proti delavskemu socialnemu zavarovanju, kar so jasno pokazale sedaj v Narodni skupščini. Delavci, zapomnite si to!

Pravilnik, ki ga je izdelal minister za socialno politiko, je višek izigravanja obstoječih zakonov in delavskih pravic. Po tem pravilniku se bodo prispevki, ki jih plačujejo delavci za Borze dela, uporabljali predvsem za to, da se bodo izdajala posojila za zidanje privatnih hiš, za katera posojila sta v prvi vrsti poklicana država in občina, da iz svojih sredstev to storita.

Drugič se bodo iz teh prispevkov vzdrževale Borze dela, katerih stroški morajo v smislu zakona o zaščiti delavcev iti na državni proračun. Šele na tretjem mestu — če bo kaj ostalo — se bo dalo brezposelnim delavcem. In čujte: največ po 10 Din na dan in za vsakega otroka 3 Din, ali maksimum podpore — **tudi ako ima delavec 6 otrok — znaša 15 Din na dan.** — Ali ni to višek izigravanja delavskih pravic?

Finančni zakon, po katerem se je uvedlo pobiranje prispevkov za Borze dela, je jasno določil, da se morajo ti nabrani prispevki porabiti **samo za podpiranje brezposelnih in potujočih delavcev.**

Sedaj pa pride socialni in katoliški minister in se polasti teh prispevkov in bo z njimi po svoje razpolagal. — Ta minister je imel obenem pogum izjaviti, da naša država ne bo uvedla obveznega zavarovanja za brezposelne!

Delavci, ali si niste sedaj na jasnem, kje imate iskati vaše pomoči?

Negujte zobe s
„PEBECO“,
poslužujte se „NIVEA“ za kožo

Boj za zavarovanje nezaposlenih delavcev

Pretekli četrtek se je v Narodni skupščini razpravljalo o interpelaciji poslanca soobr. Petejana, v kateri je vprašal g. ministra, ali misli

izdati pravilnik za Borze dela in podpiranje brezposelnih delavcev iz fonda, nabranega na podlagi določbe finančnega zakona za l. 1922-23,

Pavel Dorohov:

Kazenska ekspedicija. 5

(Odlomek iz romana »Golgota«. Prevedel I. V.)

Dvigne puško in meri dolgo.

Sproži.

Štirje kmetje padejo, kakor zadeti od kose.

Eden iz častnikov zaploska.

»Mojsterski strel!«

Nadporočnikov obraz se raztegne od studa.

»Vrzite to mrhovino s krova!«

Vojaki sunejo štiri trupla z bajoneti v vodo.

Pan Selinsky bi rad posnemal nadporočnika.

»Rad bi poskusil s temi tremi Kitajci!«

Nadporočnik pogleda Kitajce.

»Ne, pan Selinsky, s Kitajci napravimo drugi eksperiment.«

»Rad bi poskusil strel!«

»Ah, za to boste imeli še dovolj priložnosti.

Te sohrge nam ne bo zmanjkalo.«

Nadporočnik stopi k Sun-jat-senu.

»Torej, ti hočeš sovjete — pripadaš torej tudi k štabu?«

Sun-jat-sen mrmra nezadovoljno:

»Sovjet imeti.«

»Tako, tako, sovjete hočeš?«

Nadporočnik ga gleda zamišljeno. Potiplje kito Kitajca.

»Hm, pristna kita, čudovito!«

Smehljaj spreleti njegov obraz. Naglo se obrne k Selinskemu.

»Kaj mislite, pan Selinsky, ali vzdrži ta orjak na svoji kiti oba prijatelja?«

Pan Selinsky odgovori podjetno.

»V resnici, to bi bilo zanimivo!«

Zvežejo zvezane roke Kvan-sin-juna in Šu-an-lina skupaj in jih nato povežejo h kiti Sun-jat-sena.

Peljejo Kitajce k robu krova. Sun-jat-sen — obrnjen z obrazom na krov; Kvan-sin-jun in Šu-an-li pa stojita obrnjena z obrazom k vodi.

»Skočita v vodo!«

Pokažejo z znamenji, da morata Kitajca skočiti v vodo. Šu-an-li in Kvan-sin-jun zmajata z glavo.

»Sunite ju v zadnjico!«

Vojaki ju zbadajo z bajoneti.

Kitajca skočita v vodo. Sun-jat-sen omahne.

Nagne se naprej, napete mišice se skrčijo v železen klopčič. Kita se napne kot vrvi. Sun-jat-sen se hoče nagniti še bolj — teža bi se lažje prenesla; ali težka teža ne dopusti.

Srce udarja v njegovih prsih, valovi krvi drve po žilah. Obraz je bil krvavordeč, oči svetlordeče. Žile na čelu otečejo kakor da so vrvi.

Sun-jat-sen se zravnava počasi. Njegova kolena trepetajo. Kakor mogočno kladivo udarja srce v prsih in kakor dve kladivi — v sencih.

Nadporočnik Jefimov ga opazuje z izvedeniško radovednostjo.

»Vrag te vjami, ako vzdržiš, te izpustim, da odideš kamor hočeš.«

Sun-jat-sen vedno bolj zravnava. Pred očmi plava rdeča megla. Iz megle ga gleda dvoje drugih oči. Dva para počastnih človeških oči se križajo, se objemajo — ne morejo se razstati. Oči Sun-jat-sena in oči Maksima, ki pritiska svoj obraz na okno kajute.

Iz obeh parov oči sije globoka tuča.

Sun-jat-sen stoji sedaj visoko zravnana. Njegove krvavordeče, blazne oči se love Maksima. Iz ust curlja svetlordeči curak. Dva curka kapljata iz nosa, dva — iz ušes.

Sodr. Stanko odpuščen!

Proti Savezu železničarjev se vrši srdita borba iz več strani, najbolj je pa ta Savez na potu železniškimi upravam in železniškemu ministru. Tajnik Saveza, Stanko, je bil vsem tem činiteljem kajpa najbolj neljub in dolgo so prežali nani, da se ga tako ali tako otresejo. Smatrali so, da je sedaj napočil ugoden trenutek — in odpustili so ga iz

službe, ne da bi se bogve kako putili za razloge.

Vprašanje je sedaj, kaj porečejo nato zavedni železničarji, ali bodo mirno vtaknili v žep to nasilje? Dvomimo, da se bo upravi poteza posrečila. Odgovor na to mora sedaj podati organizacija. In uverjeni smo, da bo odgovor tak, kakor se v tem primeru spodobi.

Leve brke nadporočnika jamejo migati.

»Prebodite one tam doli!«

Kvan-sin-jun in Šu-an-li se krivita v bolečinah in tako povečata težo. Sun-jat-senove noge omahujejo. Pade na kolena.

Teža vleče telo nazaj. Vedno bolj in bolj. Noge zlete kvišku — doli, v vodi, zdi se, da se je potopila velika riba. Široki krogi valov se razširjajo po reki.

Nadporočnik se obrne k Selinskemu s hripavim glasom:

»Izboren Kitajec, kaj, pan Selinsky?«

Pan Selinsky sname svojo majhno, elegantno, malinovo husarsko čepico z glave in si obriše čelo. Pod mehкими brki trepetajo izgubljeni smehljaji.

»Da . . . Kitajec . . . eh, grozno . . .«

Njegovi zobje zašklepetajo kakor v mrzlici.

V vas Ivanovko pošljejo artilerijsko salvo.

Na dveh mestih se vzpenjo mogočni dimi požara.

Zazvoni plat zvona. Od divjega strahu preganjani, drve kmetje po cestah. V največji naglici se nalagajo vozovi. Beže s svežnji in otroci iz vasi, kolikor mogoče daleč od obrežja. Parobrod plove počasi po reki navzdol in neprestano obstreljava vas s svojimi štirimi topovi.

Vas gori na vseh oglih in koncih.

Maksim sedi v svoji majhni kajuti in strmi s turobnim pogledom v steno. S stene ga gleda široki, žolti obraz s pošastnimi očmi. Oči so krvavordeče. Blaznost se vliva iz oči Kitajca v Maksimove. Iz levega ustnega kota, iz nosu in ušes Kitajca tekoča kri kaplja čez plavo jopico. Iz jopice — na tla v Maksimovo kajuto.

Kaplja, kaplja, kaplja.

—li.

Volitve v celjsko okoliško občino.

Proletarci, delavci in kmetje, na plan!

Pred nekaj dnevi sem se z mariborskim vlakom pripeljal v Celje. Ko se je vlak bližal mestu, me je sopotnik-trgovec, ki mesta ni poznal, vprašal za pojasnila o tem in onem. Najbolj so ga zanimali visoki dimniki in Gaberju in vprašal me je, kaj je ta tovarna, čegav je ono podjetje, kaj se tam dela. Westen, cinkarna, kemična tovarna, mestni mlin, sem odgovoril. Sledilo je vprašanje, koliko ljudi je pod onimi dimniki zaposlenih. Na stotine, pri Westnu nad tisoč, sem pojasnil in med temi veliko število žensk in mladine. Da, tudi neboljena mladina si mora pod onimi dimniki služiti pičli in grenki košček kruha! Oče poleg mladoletne hčerke, in mati, od skrbi in truda izmučena mati poleg komaj iz šole izišlega sina — v onih-le tovarnah delajo, delajo, delajo! Za kaj, za koga? Sopotnik se je med tem spomnil, da je v časopisih čital, da se bodo v celjski okoliški občini vršile volitve in vprašal, ali spadajo te tovarne v območje okoliške občine. Na pritrdilni odgovor je dejal, da bi po tem takem morali pri volitvah dobiti večino delavci, saj jih je v onih tovarnah na stotine, nad tisoč! Da, dobili bodo večino, sem odgovoril, — če bo na dan volitev vsak delavec izvršil svojo proletarsko dolžnost!

Napisal sem gornji razgovor kot uvod k temu članku, ker se mi zdi z ozirom na volitve v celjski okoliški občini najbolj primeren, kajti oni trgovec, ki gotovo ni proletarec ali pa socialist, je takoj zapopadel, da bi delavci, ki delajo pri Westnu, cinkarni, kemični tovarni in drugod, morali imeti v občini večino! In to tem bolj, pravim jaz, ker se za moč in oblast v občini potegujejo tudi ljudje, ki imajo v navedenih tovarnah moč, oblast in — bič za delavce, bič, katerega bi radi prenesli še v občinsko hišo, da bi tako z dvojnimi bičem udrihali po plečih občanarjev-delavcev in kmetov! Ali bodo slednji to dopustili? Ne, nikdar ne! Kajti pod dimniki onih tovarn sta en sam Westen in en sam Lazarevič, ki imata okoli sebe k večjemu par priganjačev in sužnjev, dočim

je delavskih volilcev v vseh teh tovarnah na stotine. Te mase proletarcev ne smejo dopustiti, da pridejo do odločilne besede in moči v občini ljudje, ki z neverjetno hladnokrvnostjo dopuščajo, da se v tovarnah, kjer oni komandirajo, delavce neusmiljeno terorizira! V občini ne sme pod nobenim pogojem biti mesta za ljudi, ki se znajo hliniti delavcem za podpise na volilni listi v času, ko so rane delavca, ki ga je kapitalistični priganjač udaril, še sveže. Delavec, ki bo dal svoj glas takim »zastopnikom«, ni vreden delavskega imena in vsi oni, ki bi s tem, da glasujejo za kapitalistične stranke in njih priganjače padli sotrpinom v hrbet, so izdajalci proletarskih koristi!

Celjska okoliška občina spada med največje industrijske kraje v mariborski oblasti; zato bi si delavstvo iz te občine izstavilo prav slabo spričevalo, ako pripomore do moči in oblasti v občini ljudem iz kapitalističnega tabora, to je onim, ki vihtijo nad delavci in delavkami kapitalistični bič! Ne, do tega ne sme priti! To se pod nobenim pogojem ne sme zgoditi!

Kakor lahko s ponosom trdimo, da so naše vrste sklenjene, moramo, žal, ugotoviti, da je še mnogo takih, ki, ali vsled terorja, ali vsled nezavednosti, hlapčujejo kapitalistu in svojemu priganjaču! Tudi te zapelejan in nezavedne moramo zadnji teden pred volitvami spraviti v naše vrste, da bo vsa okoliška delavska masa, roko v roki s kmečkimi volilci, dne 20. novembra marširala na volišče ter oddala glas za listo združenih socialističnih delavcev in kmetov, ki je na četrtem mestu in katere nosilec je bivši župan sodrug Valentin Hrastnik!

Delavci in kmečki volilci celjske okoliške občine, na plan! Na agitacijo za četrto skrinjico, na delo za rdečo občino! Naj v nedeljo, dne 20. novembra, zopet enkrat zaplappola rdeča zastava osvobojenja in pravice, simbol končne zmage nad reakcijo, simbol socializma! — Naj živi četrta skrinjica! Živela rdeča občina! Živijo socializem!

Delavski parlament!

V nedeljo, 20. novembra t. l., ob po 9. uri dopoldne se bo vršila v zborovalni dvorani Kazine v Mariboru plenarna seja Delavske zbornice za Slovenijo z naslednjim dnevnim redom: 1. Odobritev zapisnika o zadnji skupščini. 2. Poročilo predsednika. 3. Poročilo tajnika. 4. Poročilo blagajnika. 5. Poročilo finančne kontrole. 6. Računski zaključek

za poslovno leto 1926-27. 7. Sklepanje o izdatkih iz gradbenega fonda. 8. Sklepanje o novem volilnem redu za skupščino. 9. Razno. — Vsi člani skupščine, ki želijo, da se sklepa o njihovih predlogih na skupščini, morajo predloge predložiti pisмено upravnemu odboru najpozneje do dne 13. novembra t. l. Spreminjevalni predlogi k točkam dnevnega reda naj se pošljejo Upravnemu odboru pisмено vsaj 5 dni pred skupščino.

Dnevne novice.

Sodr. Petejan je vložil na ministra za socialno politiko naslednjo interpelacijo:

Za razpis volitev v socialno zavarovanje.

V smislu zakona o zavarovanju delavcev so osrednji urad in okrožni uradi javne ustanove, ki so zasnovane na samoupravnem načelu. Njih odbore volijo po polovici zavarovani delavci in delodajalci vsaka tri leta. Zavarovanje obstoja po novem zakonu že od 1. julija 1922, pa v njegove zavode še ni bilo nobenih volitev, da bi se bile morale izvesti že v teku enega leta potem, ko je stopil zakon v veljavo. Na ponovno zahtevanje okrožnih uradov in osrednjega urada kakor tudi delavskih strokovnih organizacij so bile volitve že večkrat odgodene.

S. Petejan pravi končno v svoji interpelaciji:

Zaraditega, ker ni za izvedbo volitev v uprave socialnega zavarovanja nikakršnega zakonitega držaka, zahteva tembolj občinski interes zavarovanja, da se njegovi upravni forumi obnove. Ker ti forumi ali vobče ne obstoje, ali so le imenovani ali pa voljeni že pred

mного leti, obstoji v širokih krogih i delavcev i delodajalcev, če že ne opravičeno, pa vsaj razumljivo nerazpoloženje in tudi nezaupanje do zavarovanja. Zaradi tega nerazpoloženja je več stanovskih zbornic že nekolikokrat zahtevalo volitve, dočim so delavski in delodajalski predstavniki v odborih zavarovanja zaradi nenaravnega položaja, v katerem se nahajajo, mnogokrat pretili z ostavko, od česar jih je zadržala samo še zavest odgovornosti napram onim, ki jih zastopajo.

Nenaravno sedanje stanje v delavskem zavarovanju glede njega samouprave se vidi zlasti v tem, da ravnateljstva osrednjega urada in okrožnih uradov, čeprav je možno v ozkih forumih zastopstvo nekolicnih mest, obenem vrše tudi funkcijo glavnih skupščin, v katerih bi morali biti zastopani najširši sloji delavcev in delodajalcev.

Izvedba teh volitev bi bila potrebna tudi zato, ker bi bile to prave volitve po novem zakonu o zavarovanju delavcev, pri katerih bi se pokazalo, kaj bi bilo treba v slučaju revizije zakona o zavarovanju izpremeniti.

Delavsko zavarovanje, ki šteje okoli šesttisoč delavcev in delodajalcev v najraznovrstnejših ali najslabostnejših odnošajih, kakor tudi z ozirom na kolikor toliko strogost zakona, se ne more uspešno izvajati, če ne uživa zaupanja širokih plasti delavcev in delodajalcev. To zaupanje more dobiti zavarovanje samo na ta način, če se pripuste k njegavi upravi potom neposredne izvolitve njega najneposrednejši izvoljenci.

Iz vseh teh razlogov je čast podpisane Vas, gospod minister, vprašati, jeli ste pripravljeni, da takoj odredite izvedbo volitev za ustanove delavskega zavarovanja v celi državi, ki so jih že nekolikokrat urgirale merodajne korporacije delavcev in delodajalcev kakor tudi pristojni organi delavskega zavarovanja.

Končno zahteva s. Petejan odgovor ministra na interpelacijo v smislu § 71. pravilnika zbornice.

Ljubljanski občinski svet se še ni konstituiral. O izvoljenem občinskem svetu v Ljubljani sedaj molče. Ni samoupravnih pravic, ni veljavnih zakonov, ni demokracije. Vse kričanje, ki se je ponavljalo skoro pet let, je bilo demagogija, s katero se je farbalo ljubljansko prebivalstvo. Do tega prepričanja mora priti vsak ljubljanski volilec, ki je smatral boj za samoupravo ljubljanske občine kot resno stvar. Klerikali imajo sedaj besedo v vladi, imajo pravico do paševanja v Sloveniji. No, kdaj izpolnite dane obljube? Hm?

Pribečević — Radić. S poljubom sta sklenila samostojni demokrat Pribečević in predsednik Hrvatske seljačke stranke, Štefan Radić, politično zvezo ali koalicijo. Nepričakovan dogodek je to in ne verujemo, da bi kdo v državi veroval v njegovo iskrenost. Prav med tema dvema političarjema so se odigravali najljutejši boji. Še se spominjamo, kako so Radića izvlekli iz skrivališča in ga zaprli, dokler ni zamolil »konfiteor«. Pribečević in Radić sta kot odločujoča moža, če sta le imela priliko, preganjala uradništvo nasprotnega političnega prepričanja. In sedaj skleneta koalicijo s poljubom ta dva moža, ki menjata svoje prepričanje in sta enkrat centralista, enkrat prečana. Resnemu človeku se pač ob takih prilikah res zbuja sum, da meščanske stranke uganjajo s svojo politiko veliko komedijo; narod pa jim služi kot sredstvo. Vse to potrjuje tudi meščansko časopisje obeh strank, ki je še nedavno pisalo o poljubljajočih se političnih avtoritetah, kakor ni običaj niti o — ciganih.

Ob nedeljah otvorjena trgovina je v Ljubljani na Bregu št. 20. Soklič torej še vedno ne pozna zakonitih določb glede nedeljskega počitka v trgovinah.

Vrtne kolonije ali stanovanjske hiše? V narod. skupščini je govoril minister socialne politike ter zagovarjal vrtne kolonije, češ, da so velike stanovanjske hiše nehigijenične. O tej stvari smo že večkrat povedali svoje mnenje. Mi smo gotovo za vrtne kolonije ali takrat, kadar ne bo tako manjkalo stanovanj kakor sedaj. Sedaj je treba zidati čimveč stanovanj in čim ceneje, da jih bo več. Ako pa hočemo zidati enostanovanjske hiše z vrtovi, potem je treba mnogo več denarja. Zakaj pa pripoveduje g. minister, da ni denarja, obenem pa se izjavlja kot socialni človek o stvari, ki je danes ni mogoče izvesti. Po odpravi zaščite stanovanjskih najemnikov bo ioj, ker ne bo ne hiš ne vrtnih kolonij. Obstoječa stanovanja pa bodo poskočila v ceni, ki bo dosegla zelo visok odstotek povprečnih mezd.

Načelo javnosti od spočetja do rojstva. V slovenskih »Koprivah« »Napreje« čitamo naslednje velevažno razodetje: »Načelo javnosti in privatne zadeve. — Načelo javnosti se strogo privatnih zadev prav nič ne tiče. Če pa začnejo privatne zadeve dotikati se tudi interesov drugih, spadajo pred javnost. Zato je tu sledeča izjava: Po zgledu mnogih v tujini smatrava tudi midva za umestno naznaniti, kar se na Slovenskem običajno ne naznanja: Dne 6. novembra 1927 se nama je rodila hčerka, ki sva jo imenovala Vesna. — Iza Prijatelj-

va in Zvonimir Bernot.« — K tem Bernotovemu »Marijinemu oznanenju« moramo pripomniti, da zahteva dobro pojmovana doslednost in brezpogojna privrženost k načelu javnosti, pa tudi red in točnost, da se sporočilo razširi in izpopolni v toliko, da bo iz njega tudi razvidno, kedaj je bil otrok spočet, in ne samo, kedaj se je rodil in kako je bil imenovan. Dobro bi bilo, da se obenem pove, kedaj in kolikokrat je bil tekom nadaljnega razpleta stvari, znova spočet. Izgovor, da Bernot tega ne more več natančno vedeti, ne drži. Pri možu njegove natančnosti in reda, ki je vedno v časopisju in na shodih priporočal, da naj se vse natančno zabeleži, je taka možnost absolutno izključena. Če je celo zapisoval vsako konsumirano žemljo, je gotovo toliko natančneje zapisal dan, uro, minuto in kraj otrokovega spočetja in nadaljnega spočetja. Tudi ni povedano, da-li je Bernot kot mož strumne discipline, povprašal, preden se je lotil stvari, za mnenje svoje pristaše. Kakšno je bilo njihovo mnenje in ali se je glasovalo? Ali se je sestavil in podpisal zapisnik in ali se bo ta zapisnik objavil? In nadalje: Ker hoče Bernot očitno izvajati načelo javnosti do skrajne konsekvencnosti, ga vprašamo javno, zakaj se pravzaprav, zlasti za časa vročega poletja, ko je vsaka obleka čisto odveč, oblačil? Konsekvencno izvajano načelo javnosti, ki ne mara, da bi ostalo kaj skrito, bi bilo, da hodi Bernot vsaj poleti čisto nag po svetu. Torej: na dan z javnim načelom!

Popravek. V zadnji številki našega lista je bil v poročilu o ljubljanskem shodu imenovan kot govornik na avstr. soc. dem. kongresu s. dr. Braun. Ta govornik je s. dr. O. Bauer.

Za tiskovni sklad je daroval sodrug Edvard Lenič iz Francije 12 Din. Iskrena hvala. Sodrugi, posnemajte!

Maribor.

Torek, 15. novembra: Zaprt.

Sreda, 16. nov., ob 20. uri: »Igra s smrtjo«.

Ab. B. Premijera.

Četrtek, 17. novem., ob 20. uri: »Traviata«.

Ab. D. Kuponi.

»Igra s smrtjo« na mariborskem odru. Čeprav naslov te Averčenkove komedije ne da ravno slutiti na veselo dejanje, izzove vendar življensko zavarovanje ki slabo špekulira s skorajšnjo smrtjo pisatelja Kazančeva, jako zabavne in tragikomčne situacije. Premijera te izvrstne komedije se vrši v sredo, 16. t. m. za ab. B.

Vsi na protestni shod. V soboto, 19. novembra t. l., ob 7. uri zvečer, v dvorani Uniona (Götz) velik javni shod. Na dnevnem redu shoda je vprašanje Stankovega odpusta in sploh razmer na železnici — obenem pa bodo tudi delegati Delavske zbornice poročali o svojem delovanju v tekočem letu. Vsi na shod!

»Wirtschaftspartei« v likvidaciji!

Od zaupnih krogov izvemo, da mariborski Nemci ne mislijo, za predstoječe obč. volitve, lastne kandidatne liste vlagati, ampak se — klerikalcem pridružiti. Odkrito rečeno, piscu se je kamen odvalil od srca, ko je to izvedel. Pri tem je mislil na pregovor, ki pravi, da gliha vkup štriha! Nihče si ni bolj soroden kot naši klerosi in naši Nemci. Naši klerikali niso nič narodni, kakor tudi Nemci niso, saj so bili v takozvanem »narodnem« bloku ravnotaki narodnjaki kot so bili v nemškem klubu, v socialnem oziru so Nemci ravnotako zakrknjeni kot so klerikali. Da Nemci niso niti za las bolj svobodomiselnih kot ti črni, smo imeli priliko v obč. svetu se prepričati. Delavstvu sta pa nasprotna ravno tako dr. Mühleisen kot dr. Leskovar. Tedaj ni nobene faktučne niti formalne razlike med tema strankama. Sicer so Nemci, dasi so tvorili nekako opozicijo, že dosedaj šli čez drn in strn za Jerovškom in Leskovarjem, ter dosledno glasovali za vse najbolj reakcionarne predloge klerikalcev.

»Wirtschaftspartei« ni baje posebno zadovoljna z delom svojih štirih mandatarjev v obč. svetu in na drugi strani pa mandatarji sami s seboj niso zadovoljni.

Dva sta obrtnika, eden trgovec in eden advokat. Obrtniki niso prišli na svoj račun, ker niso dobili nobenega dela od občine.

»Nacionalni blok«, ki je imel več advokatov v obč. svetu, je sklenil, da oni obrtniki, ki so obč. svetniki, ne smejo dobiti dela pri mestni občini, pač pa smejo zaslužiti pri občini obč. svetniki-advokati! Taka je postava, ker pri meščanskih strankah nosijo zvonec advokati, a drugi so samo »Stimmvieh«! Mi moremo samo pozdraviti to-le koncentracijo meščanov in si pri tem želimo samo eno: da bi namreč tudi proletariat postal

kaj kmalu pameten ter posnemal prve in nastopal složno v prid lastnim interesom.

Strašen trenotek so doživeli potniki avtomobila mestnega električnega podjetja danes ob pol 11., ko so se vozili preko državnega mostu v Mariboru. Uprav sredi mostu je vsled nakopičenega strjenega snega zašel avtomobil v stran, se zaletel preko trotoarja v mostno ograjo, ki je bila k sreči dovolj močna, da je avtomobil ustavila, ker bi sicer avtomobil z vsemi potniki vred strmo-glavil v Dravo! Le slučaj je pripisati, da se ni zgodila strašna nesreča.

Na splošno zadovoljstvo občanov in gotovo tudi vsega mnogoštevilnega pri nas potujočega občinstva so zažarele 10. novembra zvečer na Teznu in Ptujski cesti prvič lepe električne obločnice. Kaka dobrota je električna luč v splošnem in prav posebej še radi telesne varnosti dobra cestna razsvetljava, danes pač ni treba več povdarjati. To ve že vsak hribovec. Vsa čast občinskemu odboru na Teznu, da nam je omogočil sobno in cestno električno razsvetlavo! Nujna potreba ene električne obločnice je še pri šoli, kjer je križišče dveh cest z izredno ostrim in nevarnim ovinkom. — Ako dobimo še avtobusno zvezo z mestom, potem se bomo zavedali, da vendar nismo kje v Sibiriji, ampak v bližini zapadno evropske civilizacije.

Mestni autobus-promet. Zvedeli smo, da so zaprosile mariborski magistrat za vožnje z mestnim autobusom po Tržaški in Ptujski cesti do šole na Teznu: občina Tezno, krajni šolski svet in šolsko vodstvo na Teznu. Delavstvo v prvi vrsti je tej akciji hvaležno, istotako šolska mladina in drugo prebivalstvo. Gospodje mestni očetje v Mariboru naj bi rešili tudi v lastno korist mestnega avtomobil-podjetja dotične prošnje že pri prvi prihodnji občinski seji ugodno. Uvažujejo naj, da je autobus-promet za notranje mesto, ki ni preobširno, skoraj nekaki luksuz, za predmestja in okolico Maribora pa naravnost potreba. Temu primerni bodo tudi redni stalni dohodki podjetja. — Največji promet je: zjutraj med 7/7. in 7/8. uro iz mesta na Tezno (delavstvo gre v tvornice), ob pol 8. uri iz Tezna v mesto (mladina v mestne šole), med 12. in 14. uro iz mesta ven ter obratno (mladina ob 12. in 13. uri iz mestnih šol domu, delavstvo ob 12. uri iz tvornic in ob 13. spet v tvornice) in zvečer med 17. in 18. uro iz

Tezna v mesto (delavstvo iz tvornic domov). Temu primerno naj bi vozili tudi autobusi; ako že ne celi dan, pa vsaj ob teh navedenih časih. Končna postaja naj bi bila pred šolo na Teznu, kjer autobus lahko obrača, kar na Ptujski cesti radi pomanjkanja primerne širšega prostora ne bi bilo tako lahko mogoče.

Celje.

Občinske volitve v celjski okoliški občini. Krajevna organizacija SSJ je za te volitve izdala volilni letak, ki je izšel v obliki časopisa. Letak je zbudil splošno pozornost, ki ga z zanimanjem čita in med volilci razširja. V letaku je priobčen socialistični občinski program ter obširno poročilo o delovanju sedanjega občinskega odbora, ki je pod vodstvom klerikalnega župana in s pomočjo Nemcev občinsko gospodarstvo popolnoma zanemaril, posebej v onih vprašanjih, ki najbolj interesirajo delavce in kmete. S drugimi naj letak zadnje dni pred volitvami pridno razširjajo in poskrbijo, da ga bo vsak delavec, kmet, nameščenelec in obrtnik čital. V nedeljo pa vsi do zadnjega na volišče in kroglico v četrto skrinjico!

Beležimo, samo beležimo . . . Protestnega shoda, ki ga je tudi v Celju sklicala Jugoslovanska Matica in na katerem so govorili zastopniki vseh meščanskih in nacionalističnih strank, se je udeležil tudi zastopnik takozvanih »social-demokratov« Laskovšek. Mi to samo beležimo, komentar pa prepuščamo »Napreju« in eventualno tudi »Enotnosti«!

Proti in — za osemurni delovnik in nedeljski počitek. Celjski gremij trgovcev je na zborovanju v sredo sklenil uvesti deseturni delovni čas in nedeljsko delo v trgovinah. Ta sklep je izzval med nastavljenici veliko ogorčenje, ki se je posebno dokumentiralo na protestnem shodu v petek, ki se ga je udeležilo okoli 450 nameščencev in nameščenk. Za Savez privatnih nameščencev je govoril delegat iz Ljubljane Jamnik, zastopane pa so bile tudi vse delavske strokovne organizacije, katerih govorniki so se izjavili solidarne s trgovskimi nastavljenici. Shod je bil jako buren, dasi se je vršil na dostojen način. Vsi govorniki so bili večkrat burno aplavdirani, med govori pa se je slišalo frazne medklice na naslov reakcionarnih trgovcev. Sprejeta je bila protestna resolucija, ki se je predložila ministru za

socialno politiko in velikemu županu, pri katerem se je v pondeljek, dne 14. t. m., zglasila deputacija, ki je bila na shodu določena. K temu vprašanju se še povrnemo, za danes pa pozivamo vse nameščence, naj se oklenejo organizacije ter pristopijo vsi v »Savez privatnih nameščencev«!

Ljudska univerza. V pondeljek je predaval vseučiliški profesor g. dr. Turić o »kulturni in politični krizi sodobne inteligence«. Poslušalci, po večini iz vrst inteligenčnih krogov, so čuli iz ust g. predavatelja marsikatero bridko resnico, predočeno morda le v bledeh obrisih, a vendar na razumljiv način. Opazili smo, da je g. profesor s povdarkom omenil, da se je naša inteligenca adtujila od širših plasti naroda ter se podvrgla gospodujočim silam. Navedel je tudi razloge, ki silijo inteligenco v duševno in politično — sužnjost, razloge, izmed katerih je po mnenju g. predavatelja najjačji — proletarizacija inteligence. Ravno ta razlog bi po naših mislih moral usmeriti inteligenco nazaj tja, odkoder je prišla, t. j. k ljudstvu. Mi smo predavateljeva izvajanja razumeli tako, da večina inteligence neopravičeno čuti, da je med njo in širšimi ljudskimi masami potrebna gotova distanca, ki se na zandje spremeni v nepremostljiv prepad. V zvezi s tem je gospod predavatelj, sicer na kavalirski, vendar pa za vsakega razumljiv način pravilno povedal, da marsikateri inteligent prav kmalu pozabi, da je izšel iz kmečke ali delavske kože in da se čuti nekaj višjega, kar nima z narodom, t. j. z ljudstvom ničesar opraviti, ali kvečjemu samo to, kar mu poklic predpisuje. Ta patus predavanja nam je najbolj imponiral, ker je to, žal, res in ker je bilo izgovorjeno pred onimi, ki se jih tiče!

Ptuj.

Predavanja s skloptičnimi slikami. Delavsko izobraževalno društvo »Svoboda«, podr. Ptuj, bo priredila v zvezi s strokovnimi organizacijami predavanja s skloptičnimi slikami. Predavanja se bodo vršila ob sobotah zvečer ob pol 8. uri v dvorani Narodnega doma. Za sedaj so predvidena naslednja predavanja: 1. Dne 19. nov.: »Velika francoska revolucija s 102 slikami. 2. Dne 26. novembra: »Strahote svetovne vojne« s 100 slikami. 3. Dne 3. dec.: »Dunajska revolucija leta 1848 in Slovenci« s 102 slikami. 4. Dne 10. dec.:

»Oceanski parnik« s 67 slikami. Predavatelja sta ss. Pastorek in Mar. — V interesu vsega delavstva je, da se teh predavanj udeležijo, ker izobrazbenost je moč, potem katere se more delavstvo povzpeti do boljšega položaja v življenju. — Zadnje predavanje »Novi Dunaj« je bilo prav povoljno obiskano, vendar smo pogrešali še marsikoga. Predavanje je bilo zelo zanimivo in so se navzoči divili krasnim slikam, ki jim jih je nudilo dunajsko delavstvo s svojimi lepimi in moderno opremljenimi stanovanji in ustanovami.

Delav. pevsko društvo »Napreje« je imelo 12. nov. t. l. izredni občni zbor, ker je nekaj članov odpotovalo. Izvoljen je bil odbor, ki obeta, da se bo društvo tudi še nadalje dobro razvijalo. Predsednik je s. Supančič Ivo, krojač; namestnik Rozman Fr.; tajnik Prašiček Alojz; blagajnik Gabriel Franc; arhivarja Sirec Franc in Mesarič Joško; rogonosa Korpar Franc; odbornika: Hvalec Simon, Ozvald Franjo; kontrola: Podlaha Anton in Feguš Joško. — Sedaj ima društvo 20 izvršujočih članov, ki pridno zahajajo k vajam. V novjšem času je pristopilo več pekovskih pomočnikov. Vaje so v prostorih Glasbene Matice vsak torek zvečer. Za sedaj se sprejemajo novi člani samo še do novega leta in vabimo delavce, ki imajo veselje do petja, da se takoj še prijavijo, da bodo mogli ob nastopih, ki jih ima društvo v programu, sodelovati.

Studenci pri Mariboru.

DTE »Svoboda« Studenci priredi dne 20. novembra plesni venček v lastni telovadnici pri g. Stumpfu. Igra priljubljena pevska godba. Začetek ob 3. uri popoldne. Vstopnina 3 Din. Za obilni obisk se priporoča odbor.

Ruše.

Dne 20. t. m. ob pol 4. uri popoldne se bo vršil pri nas ustanovni občni zbor kraj. org. SSJ, in sicer v gostilni Erhartič (Novak). Udeležite se vsi tega shoda!

Iščemo pevskega učitelja za delavsko pevsko društvo v Nišu, ki bi imel kakršnokoli poklic. Interesenti, ki žele zaposlitve v Nišu, naj javijo pismeno na Savez radnj., umet. i glasb. društava Jugoslavije, Maribor, Ruška cesta 7. Znanje, voditi moški pevski zbor, predpogoj.

Iščemo star, dobro ohranjen harmonij. Ponudbe z navedbo cene poslati na Savez radniških pjevalskih, umjetniških i glasbenih društava Jugoslavije, Maribor, Ruška c. 7.

„JUNIPER“

Železno francosko žganje z brinjevim ekstraktom je najboljšo sredstvo proti revmatizmu, glavobolu, zobobolu, trganju, želodčnim boleznim itd. Dobi se v vsaki lekarni, drogeriji in konzumni trgovini. — Glavna zaloga:

VITOMIR DOLINŠEK
Agentura „Juniper“

CELJE, GOSPOSKA ULICA 26

Trgovci, zahtevajte engros cene.

**Nabirajte
nove
naročnike**

Ali ste že preizkusili
„PROJA“ ječmenovo kavo?

Dobliva se jo povsod. Dobliva se jo povsod.

ZIMSKO BLAGO

za obleke in perilo v veliki
izbiri kupite najcenejše pri

SREČKO PIHLAR, Maribor, Gosposka ul. 5
Oglejte si moje izložbe.

Prost ogled! Prepričajte se!

Manufakturno blago

vseh vrst, kakor sukno, velurje za plašče, dubl-stofe, barhente, flanele itd. Vam nudi vsled ugodnega nakupa še vedno po najnižjih cenah edinele

J. PREAC, manufakturna trgovina,
Maribor, Glavni trg 13.
Poštni nameščenci na obroke.

Abonenti!

dobijo izborno kosilo
za Din 7-50 in ve-
čerjo za Din 5-— v
brezalkoholni jedilni
restavraciji v Mariboru

pri „Zvezdi“

Pod mostom št. 11,
v bližini državnega
mosta.

Priporoča se **R. Smole-**

Kolumbovo jajce

to sicer ni, pač pa potezno sito
„Kompletta“ čajne ročke, ki omo-
goča dovršeno pripravo čaja in
nudi s tem najvišji čajni užitek.
Voni, moč in izdatnost so popol-
noma razviti in čajni listi temeljito
izkorisčeni.

Vi prejmete „Kompletta“ ročko po-
tom trdke F. Majzel, Maribor, ako ji
vpošilite prazne omete čaja znamke
„Čajna ročka“ v vrednosti prodanega
čaja od 3 kg, nadalje k tej spada-
joča puščica za sladkor ali vivalno
smetano ali čisto škodlico, ako ji
pošilite praznih ometov za 1 kg
vrednosti prodanega čaja.

ČAJNA ROČKA

I. MARIBORSKA DELAVSKA PEKARNA R. Z. Z O. Z.

Ustan. 1898 **MARIBOR, TRŽAŠKA CESTA ŠTEV. 36-38** Telefon 324
Prodajalne v Slomškovi ulici štev. 2 in na Glavnemu trgu štev. 18

Moderno in higijensko urejena pekarna. — Priporočamo vsem organiziranim delav-
cem in delavkam naše okusno pecivo v polni težji. Ozirajte se pri zahtevanju pečiva iz
Delavske pekarne pri vseh prodajalcih pečiva na zavarovalno znamko **D. P.**